

ÅBENT BREV TIL

Naalakkersuisut, att. Nunanut Allanut tunngasunut Naalakkersuisoq
Partierne i Inatsisartut
Folketingets partier

Inuit Circumpolar Council, ICC Grønlands betragtninger, anbefalinger og input vedr. Kongerigets arktiske strategi 2021- 2030.

Indledning

For ICC Grønland, der er Kongerigets eneste oprindelige folks organisation, er det meget vigtigt, at fremkomme med nogle betragtninger og centrale anbefalinger i forbindelse med udarbejdelsen af Kongerigets nye arktiske strategi. Med dette åbne brev håber vi at disse betragtninger og anbefalinger når ud til en bredere kreds af beslutningstagere.

Således har ICC Grønland et reelt ønske om at alle relevante myndigheder, institutioner, organisationer og private fra hele Kongeriget bliver inddraget i udarbejdelsen. Samtidig bør det tydeligt fremgå, at strategien er en samlet og fælles strategi udarbejdet med ligeværdig deltagelse fra rigsfællesskabets tre dele.

SDG som ramme

ICC Grønland mener i lighed med Naalakkersuisut, at den kommende strategi overordnet set bør hvile på FN's SDG-mål (2030-målene), hvilket betyder, at samtlige af målene, både får en overordnet dimension for hele rigsfællesskabet, og to mere konkrete dimensioner for Færøerne og Grønland. Samtidig vil vi pointere, at den arktiske strategi må forholde sig til de særlige forhold omkring miljø og klimaforandringer, som påvirker både de oprindelige folk og ikke-oprindelige folk i Arktis.

Oprindelige folks rettigheder – UNDRIP

United Nations Declaration on Indigenous Peoples Rights (UNDRIP) bør inddrages som en integreret del i Kongerigets arktiske strategi.

En væsentlig passage i UNDRIP og fx ILO 169 er, at al lovgivning omkring udviklingsprojekter skal indeholde retten til *frit, forudgående og informeret samtykke* (FPIC), hvilket også indebærer *'retten*

til at sige nej' til projekter, der hindrer eller begrænser de oprindelige folk i selv at kunne udvikle deres egne økonomier og kulturer i deres respektive landområder.

Dette princip er ligeledes relevant for folkeslag, som ikke definerer sig selv som et oprindeligt folk. Princippet er, at alle processer er demokratiske og gennemskuelige med reel medbestemmelse.

Arktisk Råd

Det vigtigste mellemstatslige og intergovernmentale organ i Arktis er *Arktisk Råd*. ICC og de øvrige oprindelige folks organisationer, der i rådet har status som *Permanente Deltagere* (PP), mener, at Arktisk Råd må gennemgå en fornyelse. Rådet er gennemgående for bureaukratisk og bør kunne slankes uden at arbejdet forringes. Samtidig er der et reelt ønske om, at indbyggerne, herunder de oprindelige folk, i Arktis får reel medbestemmelse og medansvar for, hvorledes Arktis bliver styret og brugt. De oprindelige folks organisationer bør derfor blive ligeværdige medlemmer af Arktisk Råd, med samme rettigheder og forpligtelser som nationalstaterne har.

Levevilkår i Arktis

Et særligt fokus bør rettes mod levevilkårene i Arktis, der på nuværende tidspunkt generelt er langt lavere end i nationalstaternes sydligere dele. Kongerigets nye arktiske strategi må nødvendigvis inddrage dette faktum og bidrage med økonomiske modeller for, hvorledes den generelle sundhedstilstand, inkl. livsstilssygdomme, og uddannelsessituation på alle niveauer kan højnes.

Gennem de seneste årtier er der gennemført levevilkårsanalyser i projektet *Survey of Living Conditions in the Arctic* (SliCA), som tydeligt viser, at levevilkårene gennemsnitligt er uacceptabelt. I betragtning af, at medlemsstaterne i Arktisk Råd alle tilhører kredsen af verdens rigeste stater, er det påfaldende at levevilkårene for flere af de arktiske oprindelige folk ligger under det acceptabele niveau.

Sundhed

De arktiske oprindelige folk, er ligesom andre oprindelige folk, plaget af en række sundhedsrelaterede problemer og udfordringer. Hertil kan tilføjes utilstrækkelige og dårligt fungerende sundhedsvæsener. Der må etableres en fælles sundhedspolitik, der skal være langsigtet og må baseres på forebyggelse og sætte ind overfor eksisterende og potentielle nye livsstilssygdomme.

Organisatorisk og uddannelsesmæssigt må der etableres lokale sundhedsinstitutioner, som i højere grad baseres på allerede tilstedeværende resurser og mennesker. Nogle af de mest basale forudsætninger for et bedre helbred og et bedre sundhedsvæsen, er bl.a. etablering af bedre sanitære forhold og adgang til rent vand.

Blandt de oprindelige folk i Arktis hersker der en udbredt nervøsitet for, at en omfattende pandemi vil kunne ramme de små isolerede samfund. Hertil kommer, ikke mindst, hvordan man opbygger et forebyggende beredskab. Den aktuelle Covid-19 pandemi vil næppe være den sidste!

Uddannelse

I lighed med SDG-målene prioriteres uddannelse højt i alle inuit-samfund. Uddannelsesniveaueet bør højnes og tilpasses de samfund, hvor uddannelserne skal finde anvendelse. Derfor er det vigtigt at alle uddannelser foregår på egne betingelser og afspejler de arktiske oprindelige folks egne geografiske, økologiske, historiske, kulturelle og sproglige realiteter.

På vegne af ICC afholdt ICC Grønland et seminar om uddannelsesspørgsmålet med deltagelse fra alle inuit-samfund. En af de centrale anbefalinger er, at uddannelser skal finde sted på egne betingelser og derfor bør fremmes, fordi uddannelserne på denne måde vil kunne tilpasses de samfund, hvor de skal anvendes, og fordi man på denne måde vil kunne opnå de bedste resultater.

(Slutdokumentet fra seminaret i Nuuk vedlægges)

Miljø

Det arktiske miljø er truet af klimaforandringerne drastiske konsekvenser overalt i Arktis. Der er stor international politisk- og videnskabelig bevågenhed på miljøet og naturen med fokus på, hvor hurtigt isen smelter og hvornår isbjørnen vil uddø samt og, hvorledes ændringerne i Arktis vil påvirke resten af kloden. Imidlertid er der langt mindre opmærksomhed på, hvilke konsekvenser klimaforandringerne påvirker menneskene, som bor i Arktis. Især de oprindelige folk og andre som lever af de levende resurser, oplever meget store ændringer.

Rigsfællesskabet bør i strategien lægge afgørende vægt på det internationale samarbejde og ikke mindst det arktiske samarbejde vedrørende det arktiske miljø. Samtidig bør der være fokus på at bidrage til verdenssamfundet med ren energi, rent drikkevand og erfaringer.

Derfor bør Rigsfællesskabet fastlægge fælles målsætninger og meget konkrete mål i Kongerigets arktiske strategi. Således bør strategien inddrage de lokale oprindelige folks viden om naturen og miljøet.

Økonomi

Mange arktiske samfund har store økonomiske problemer og udfordringer. Især i de yderste områder og små samfund hersker der stor fattigdom og uacceptable levevilkår.

De otte medlemsstater i Arktisk Råd rangerer alle i toppen af de mest velhavende og magtfulde lande. Ikke desto mindre findes der fortsat en stor fattigdom og skæv indkomstfordeling, såvel indenfor de sydlige lande, som mellem de sydlige områder og de arktiske lande.

Det må være et fælles mål, både for staterne og de arktiske områder, at inuit og andre oprindelige folk, i så høj grad som muligt, skal opnå samme levevilkår som gennemsnittet har i de nationalstater de hører under.

Mange inuit-samfund er meget afhængige af hjælp 'udefra' i form af subsidier fra staterne. Dette foregår samtidig med at der er fokus på, hvor store potentialer der er for økonomisk udvikling gennem udnyttelse af de arktiske resurser.

Den nye strategi bør ligeledes afspejle ønsket om større samhandelsmuligheder mellem de oprindelige folk på tværs af de statslige grænser i Arktis. Ønsket om højere grad af økonomisk selvforsyning bør støttes i den arktiske strategi.

Infrastruktur

En tilstrækkelig og stabil infrastruktur er en grundlæggende forudsætning for at bevare, og ikke mindst, at udvikle de arktiske samfund. Opgaven er omfattende og bekostelig, og der skal store investeringer i erhvervsudvikling og yderligere økonomisk aktivitet, hvilket ofte forhindres af manglende basal og stabil fysisk og digital infrastruktur.

Kongerigets arktiske strategi bør omfatte investeringsmuligheder i bæredygtig infrastruktur.

Arktis som lavspændingsområde

ICC konstaterer med bekymring at nationalstaterne åbenbart finder det nødvendigt, at Arktis yderligere militariseres. Dette strider mod principperne i *Ilulissat Deklarationen* (Arctic Five) fra 2008, og bekræftet i 2018.

Baggrunden synes at være frygten for mulige fjendtlige aktiviteter fra lande, heriblandt Kina og Rusland, og spekulationer om at disse stater fx vil underlægge sig Grønland eller mere sandsynligt dele heraf. Flere nationalstater, heriblandt Danmark, har meddelt, at de vil investere i mere militært udstyr for at styrke deres muligheder for at håndhæve suveræniteten.

Inuit lever i fire lande, hvoraf tre er NATO-lande og et er Rusland, som ikke er medlem af NATO; samerne lever i fire lande, hvor det ene er Rusland, et er medlem af NATO og to er neutrale; aleuterne lever i hhv. USA og Rusland. De oprindelige folk i Arktis ønsker ikke et militariseret Arktis, hvorfor den nye strategi må konkretisere, at Arktis vender tilbage på verdenskortet som et *lavspændingsområde*.

Konkret foreslår ICC Grønland, at strategien påpeger, at Arctic Five udvides og underlægges et moderniseret Arktisk Råd med ligeværdig deltagelse af de otte nationalstater og de seks oprindelige folks organisationer. ICC Grønland finder det ikke nødvendigt, at observatørerne i Arktisk Råd deltager i de møder, som omhandler sikkerhedspolitiske spørgsmål.

Det centrale for ICC Grønland er, at Arktisk Råd vender tilbage til det centrale arbejde omkring miljø og bæredygtig udvikling med den menneskelige dimension som en kerneværdi.

Under ICC's generalforsamling i 2018 i Utqiarvik, Alaska blev kravet om Arktis som fredszone inkluderet i slutdokumentet. (*vedlagt*)

ICC Grønland ønsker at deltage i udarbejdelsen af Kongerigets arktiske strategi

Ovenstående er nogle af centrale og grundliggende betingelser for at de arktiske oprindelige folk kan overleve på længere sigt, og derved være istand til at bevare deres sprog og kultur.

Nationalstaterne og Arktis Råd skal sammen med de oprindelige folk, formulere deres mål og visioner for bevarelse af truede arktiske kulturer og sprog.

ICC Grønland opfordrer generelt til, at den nye arktiske strategi udformes ud fra et holistisk syn og udfra princippet om altings indre sammenhæng. Dette er både i tråd med hele den grundliggende tankegang hos inuit og en nødvendighed, hvis den arktiske strategi skal have effekt, både for nationalstaterne og befolkningerne i det arktiske område.

ICC Grønland er klar til at deltage i processen og har et stærkt ønske om at blive involveret, før den endelige udgave af Kongerigets arktiske strategi bliver underskrevet. ICC Grønland står til rådighed for yderligere uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen,

Hjalmar Dahl

Præsident for ICC Grønland